

Statistika

(MD360P03Z, MD360P03U)
ak. rok 2007/2008

Karel Zvára

karel.zvara@mff.cuni.cz
<http://www.karlin.mff.cuni.cz/~zvara>

9. října 2007

charakteristiky variability

- ▶ měří nestejnost (**variabilitu**) hodnot spojité veličiny
- ▶ obecně pro míru variability $s(x)$

$$s(a + x) = s(x),$$

$$s(b \cdot x) = b \cdot s(x), \quad b > 0$$

- ▶ přičtením stejné konstanty a (posunutím) se charakteristika variability nezmění (nezávisí na poloze)
- ▶ vynásobení kladnou konstantou znamená, že stejnou konstantou nutno vynásobit charakteristiku variability
- ▶ **rozpětí** [range] $R = x_{(n)} - x_{(1)}$
- ▶ **kvartilové rozpětí** [quartile range] $R_Q = Q_3 - Q_1$

charakteristiky variability

- ▶ měří nestejnost (**variabilitu**) hodnot spojité veličiny
- ▶ obecně pro míru variability $s(x)$

$$s(a + x) = s(x),$$

$$s(b \cdot x) = b \cdot s(x), \quad b > 0$$

- ▶ přičtením stejné konstanty a (posunutím) se charakteristika variability nezmění (nezávisí na poloze)
- ▶ vynásobení kladnou konstantou znamená, že stejnou konstantou nutno vynásobit charakteristiku variability
- ▶ **rozpětí** [range] $R = x_{(n)} - x_{(1)}$
- ▶ **kvartilové rozpětí** [quartile range] $R_Q = Q_3 - Q_1$

charakteristiky variability

- ▶ měří nestejnost (**variabilitu**) hodnot spojité veličiny
- ▶ obecně pro míru variability $s(x)$

$$s(a + x) = s(x),$$

$$s(b \cdot x) = b \cdot s(x), \quad b > 0$$

- ▶ přičtením stejné konstanty a (posunutím) se charakteristika variability nezmění (nezávisí na poloze)
- ▶ vynásobení kladnou konstantou znamená, že stejnou konstantou nutno vynásobit charakteristiku variability
- ▶ **rozpětí** [range] $R = x_{(n)} - x_{(1)}$
- ▶ **kvartilové rozpětí** [quartile range] $R_Q = Q_3 - Q_1$

charakteristiky variability

- ▶ měří nestejnost (**variabilitu**) hodnot spojité veličiny
- ▶ obecně pro míru variability $s(x)$

$$s(a + x) = s(x),$$

$$s(b \cdot x) = b \cdot s(x), \quad b > 0$$

- ▶ přičtením stejné konstanty a (posunutím) se charakteristika variability nezmění (nezávisí na poloze)
- ▶ vynásobením kladnou konstantou znamená, že stejnou konstantou nutno vynásobit charakteristiku variability
- ▶ **rozpětí** [range] $R = x_{(n)} - x_{(1)}$
- ▶ **kvartilové rozpětí** [quartile range] $R_Q = Q_3 - Q_1$

charakteristiky variability

- ▶ měří nestejnost (**variabilitu**) hodnot spojité veličiny
- ▶ obecně pro míru variability $s(x)$

$$s(a + x) = s(x),$$

$$s(b \cdot x) = b \cdot s(x), \quad b > 0$$

- ▶ přičtením stejné konstanty a (posunutím) se charakteristika variability nezmění (nezávisí na poloze)
- ▶ vynásobení kladnou konstantou znamená, že stejnou konstantou nutno vynásobit charakteristiku variability
- ▶ **rozpětí** [range] $R = x_{(n)} - x_{(1)}$
- ▶ **kvartilové rozpětí** [quartile range] $R_Q = Q_3 - Q_1$

charakteristiky variability

- ▶ měří nestejnost (**variabilitu**) hodnot spojité veličiny
- ▶ obecně pro míru variability $s(x)$

$$s(a + x) = s(x),$$

$$s(b \cdot x) = b \cdot s(x), \quad b > 0$$

- ▶ přičtením stejné konstanty a (posunutím) se charakteristika variability nezmění (nezávisí na poloze)
- ▶ vynásobení kladnou konstantou znamená, že stejnou konstantou nutno vynásobit charakteristiku variability
- ▶ **rozpětí** [range] $R = x_{(n)} - x_{(1)}$
- ▶ **kvartilové rozpětí** [quartile range] $R_Q = Q_3 - Q_1$

rozptyl (variance)

- ▶ (výběrový) **rozptyl** (variance) [variance] [VAR.VÝBĚR][var(x)]
(nevyhovuje druhému požadavku, místo toho: $s_{a+b \cdot x}^2 = b^2 \cdot s_x^2$)

$$\begin{aligned} s_x^2 &= \frac{1}{n-1} ((x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{i=1}^n x_i^2 - n \cdot \bar{x}^2 \right) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{j=1}^k n_j (x_j^* - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{j=1}^k n_j x_j^{*2} - n \cdot \bar{x}^2 \right) \end{aligned}$$

- ▶ necht' $x_1 = 1, x_2 = 3, x_3 = 8$, pak je
 $\bar{x} = (1 + 3 + 8)/3 = 12/3 = 4$

$$s_x^2 = \frac{1}{3-1} ((1-4)^2 + (3-4)^2 + (8-4)^2) = \frac{26}{2} = 13 \doteq 3,6^2$$

rozptyl (variance)

- ▶ (výběrový) **rozptyl** (variance) [variance] [VAR.VÝBĚR][var(x)]
(nevyhovuje druhému požadavku, místo toho: $s_{a+b \cdot x}^2 = b^2 \cdot s_x^2$)

$$\begin{aligned} s_x^2 &= \frac{1}{n-1} ((x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{i=1}^n x_i^2 - n \cdot \bar{x}^2 \right) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{j=1}^k n_j (x_j^* - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{j=1}^k n_j x_j^{*2} - n \cdot \bar{x}^2 \right) \end{aligned}$$

- ▶ necht' $x_1 = 1, x_2 = 3, x_3 = 8$, pak je
 $\bar{x} = (1 + 3 + 8)/3 = 12/3 = 4$

$$s_x^2 = \frac{1}{3-1} ((1-4)^2 + (3-4)^2 + (8-4)^2) = \frac{26}{2} = 13 \doteq 3,6^2$$

rozptyl (variance)

- ▶ (výběrový) **rozptyl** (variance) [variance] [VAR.VÝBĚR][var(x)]
(nevyhovuje druhému požadavku, místo toho: $s_{a+b \cdot x}^2 = b^2 \cdot s_x^2$)

$$\begin{aligned} s_x^2 &= \frac{1}{n-1} ((x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{i=1}^n x_i^2 - n \cdot \bar{x}^2 \right) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{j=1}^k n_j (x_j^* - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{j=1}^k n_j x_j^{*2} - n \cdot \bar{x}^2 \right) \end{aligned}$$

- ▶ necht' $x_1 = 1, x_2 = 3, x_3 = 8$, pak je
 $\bar{x} = (1 + 3 + 8)/3 = 12/3 = 4$

$$s_x^2 = \frac{1}{3-1} ((1-4)^2 + (3-4)^2 + (8-4)^2) = \frac{26}{2} = 13 \doteq 3,6^2$$

rozptyl (variance)

- ▶ (výběrový) **rozptyl** (variance) [variance] [VAR.VÝBĚR][var(x)]
(nevyhovuje druhému požadavku, místo toho: $s_{a+b \cdot x}^2 = b^2 \cdot s_x^2$)

$$\begin{aligned} s_x^2 &= \frac{1}{n-1} ((x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{i=1}^n x_i^2 - n \cdot \bar{x}^2 \right) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{j=1}^k n_j (x_j^* - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{j=1}^k n_j x_j^{*2} - n \cdot \bar{x}^2 \right) \end{aligned}$$

- ▶ necht' $x_1 = 1, x_2 = 3, x_3 = 8$, pak je
 $\bar{x} = (1 + 3 + 8)/3 = 12/3 = 4$

$$s_x^2 = \frac{1}{3-1} ((1-4)^2 + (3-4)^2 + (8-4)^2) = \frac{26}{2} = 13 \doteq 3,6^2$$

rozptyl (variance)

- ▶ (výběrový) **rozptyl** (variance) [variance] [VAR.VÝBĚR][var(x)]
(nevyhovuje druhému požadavku, místo toho: $s_{a+b \cdot x}^2 = b^2 \cdot s_x^2$)

$$\begin{aligned} s_x^2 &= \frac{1}{n-1} ((x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{i=1}^n x_i^2 - n \cdot \bar{x}^2 \right) \\ &= \frac{1}{n-1} \sum_{j=1}^k n_j (x_j^* - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{j=1}^k n_j x_j^{*2} - n \cdot \bar{x}^2 \right) \end{aligned}$$

- ▶ necht' $x_1 = 1, x_2 = 3, x_3 = 8$, pak je
 $\bar{x} = (1 + 3 + 8)/3 = 12/3 = 4$

$$s_x^2 = \frac{1}{3-1} ((1-4)^2 + (3-4)^2 + (8-4)^2) = \frac{26}{2} = 13 \doteq 3,6^2$$

směrodatná odchylka

- ▶ rozptyl měří průměrný čtverec vzdálenosti od průměru
- ▶ **směrodatná odchylka** [std. deviation]: odmocnina z rozptylu
[SMODCH.VÝBĚR][sd(x)]

$$s_x = \sqrt{s_x^2}$$

- ▶ zcela vyhovuje požadavkům na míry variability
- ▶ výhoda směrodatné odchylky:
stejný fyzikální rozměr jako původní data
- ▶ výběrový rozptyl z *třídních* četností:
Sheppardova korekce (jsou-li všechny intervaly délky h):

$$\text{odečti } \frac{h^2}{12}$$

směrodatná odchylka

- ▶ rozptyl měří průměrný čtverec vzdálenosti od průměru
- ▶ **směrodatná odchylka** [std. deviation]: odmocnina z rozptylu
[SMODCH.VÝBĚR][sd(x)]

$$s_x = \sqrt{s_x^2}$$

- ▶ zcela vyhovuje požadavkům na míry variability
- ▶ výhoda směrodatné odchylky:
stejný fyzikální rozměr jako původní data
- ▶ výběrový rozptyl z *třídních* četností:
Sheppardova korekce (jsou-li všechny intervaly délky h):

odečti $\frac{h^2}{12}$

směrodatná odchylka

- ▶ rozptyl měří průměrný čtverec vzdálenosti od průměru
- ▶ **směrodatná odchylka** [std. deviation]: odmocnina z rozptylu
[SMODCH.VÝBĚR][sd(x)]

$$s_x = \sqrt{s_x^2}$$

- ▶ zcela vyhovuje požadavkům na míry variability
- ▶ výhoda směrodatné odchylky:
stejný fyzikální rozměr jako původní data
- ▶ výběrový rozptyl z *třídních* četností:
Sheppardova korekce (jsou-li všechny intervaly délky h):

odečti $\frac{h^2}{12}$

směrodatná odchylka

- ▶ rozptyl měří průměrný čtverec vzdálenosti od průměru
- ▶ **směrodatná odchylka** [std. deviation]: odmocnina z rozptylu
[SMODCH.VÝBĚR][sd(x)]

$$s_x = \sqrt{s_x^2}$$

- ▶ zcela vyhovuje požadavkům na míry variability
- ▶ výhoda směrodatné odchylky:
stejný fyzikální rozměr jako původní data
- ▶ výběrový rozptyl z *třídních* četností:
Sheppardova korekce (jsou-li všechny intervaly délky h):

odečti $\frac{h^2}{12}$

směrodatná odchylka

- ▶ rozptyl měří průměrný čtverec vzdálenosti od průměru
- ▶ **směrodatná odchylka** [std. deviation]: odmocnina z rozptylu
[SMODCH.VÝBĚR][sd(x)]

$$s_x = \sqrt{s_x^2}$$

- ▶ zcela vyhovuje požadavkům na míry variability
- ▶ výhoda směrodatné odchylky:
stejný fyzikální rozměr jako původní data
- ▶ výběrový rozptyl z *třídních* četností:
Sheppardova korekce (jsou-li všechny intervaly délky h):

odečti $\frac{h^2}{12}$

příklad – věk matek

- ▶ rozpětí: $R = 38 - 18 = 20$
- ▶ kvartilové rozpětí: $R_Q = 28 - 23 = 5$
- ▶ rozptyl

$$\begin{aligned}s^2 &= \frac{1}{98} \left((26^2 + 35^2 + \dots + 21^2 + 23^2) - 99 \cdot \left(\frac{2544}{99} \right)^2 \right) \\ &= 16,97 \doteq 4,12^2\end{aligned}$$

- ▶ směrodatná odchylka je 4,12

▶ Var. řada věku matek

příklad – věk matek

- ▶ rozpětí: $R = 38 - 18 = 20$
- ▶ kvartilové rozpětí: $R_Q = 28 - 23 = 5$
- ▶ rozptyl

$$s^2 = \frac{1}{98} \left((26^2 + 35^2 + \dots + 21^2 + 23^2) - 99 \cdot \left(\frac{2544}{99} \right)^2 \right) \\ = 16,97 \doteq 4,12^2$$

- ▶ směrodatná odchylka je 4,12

▶ Var. řada věku matek

příklad – věk matek

- ▶ rozpětí: $R = 38 - 18 = 20$
- ▶ kvartilové rozpětí: $R_Q = 28 - 23 = 5$
- ▶ rozptyl

$$\begin{aligned}s^2 &= \frac{1}{98} \left((26^2 + 35^2 + \dots + 21^2 + 23^2) - 99 \cdot \left(\frac{2544}{99} \right)^2 \right) \\ &= 16,97 \doteq 4,12^2\end{aligned}$$

- ▶ směrodatná odchylka je 4,12

▶ Var. řada věku matek

příklad – věk matek

- ▶ rozpětí: $R = 38 - 18 = 20$
- ▶ kvartilové rozpětí: $R_Q = 28 - 23 = 5$
- ▶ rozptyl

$$\begin{aligned}s^2 &= \frac{1}{98} \left((26^2 + 35^2 + \dots + 21^2 + 23^2) - 99 \cdot \left(\frac{2544}{99} \right)^2 \right) \\ &= 16,97 \doteq 4,12^2\end{aligned}$$

- ▶ směrodatná odchylka je 4,12

▶ Var. řada věku matek

příklad – věk matek 2

- ▶ pomocí třídnicích četností

$$\begin{aligned}s^2 &= \frac{1}{98} \left((5 \cdot 19^2 + 27 \cdot 22^2 + \dots + 2 \cdot 37^2) - 99 \cdot \left(\frac{2547}{99} \right)^2 \right) \\ &= 16,36 = (4,05)^2\end{aligned}$$

- ▶ navíc Sheppardova korekce

$$s^2 = 16,36 - \frac{3^2}{12} = (3,95)^2$$

příklad – věk matek 2

- ▶ pomocí třídnicích četností

$$\begin{aligned}s^2 &= \frac{1}{98} \left((5 \cdot 19^2 + 27 \cdot 22^2 + \dots + 2 \cdot 37^2) - 99 \cdot \left(\frac{2547}{99} \right)^2 \right) \\ &= 16,36 = (4,05)^2\end{aligned}$$

- ▶ navíc Sheppardova korekce

$$s^2 = 16,36 - \frac{3^2}{12} = (3,95)^2$$

střední odchylka

- ▶ **střední odchylka** [mean deviation]: průměr odchylek od mediánu (někdy od průměru) $[\text{mean}(\text{abs}(x-\text{median}(x)))]$

$$d = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n |x_i - \tilde{x}|$$

- ▶ **střední diference**: průměr vzájemných vzdáleností všech n^2 dvojic

$$\begin{aligned} \Delta &= \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n |x_i - x_j| \\ &= \frac{2}{n^2} \sum_{j>i} (x_{(j)} - x_{(i)}) \end{aligned}$$

střední odchylka

- ▶ **střední odchylka** [mean deviation]: průměr odchylek od mediánu (někdy od průměru) $[\text{mean}(\text{abs}(x - \text{median}(x)))]$

$$d = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n |x_i - \tilde{x}|$$

- ▶ **střední diference**: průměr vzájemných vzdáleností všech n^2 dvojic

$$\begin{aligned} \Delta &= \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n |x_i - x_j| \\ &= \frac{2}{n^2} \sum_{j>i} (x_{(j)} - x_{(i)}) \end{aligned}$$

normované charakteristiky rozptýlenosti

- ▶ dosud zavedené charakteristiky variability závisejí na volbě měřítka (např. délka v m nebo v km)
- ▶ hledáme charakteristiky nezávislé na měřítku, nutně *poměrové* měřítko, *kladné* hodnoty
- ▶ umožní **porovnání** z různých souborů
- ▶ **variační koeficient** [sd(x)/mean(x)]

$$v = \frac{s_x}{\bar{x}}$$

- ▶ **(Giniho) koeficient koncentrace**

$$G = \frac{\Delta}{2\bar{x}} \left(= \frac{2 \sum_{i=1}^n i \cdot x_{(i)}}{n \sum_{i=1}^n x_i} - \frac{n+1}{n} \right)$$

například měří nerovnoměrnost příjmů, velikostí územních jednotek, souvisí s plochou u Lorenzovy křivky

normované charakteristiky rozptýlenosti

- ▶ dosud zavedené charakteristiky variability závisejí na volbě měřítka (např. délka v m nebo v km)
- ▶ hledáme charakteristiky nezávislé na měřítku, nutně *poměrové* měřítko, *kladné* hodnoty
- ▶ umožní **porovnání** z různých souborů
- ▶ **variační koeficient** [sd(x)/mean(x)]

$$v = \frac{s_x}{\bar{x}}$$

- ▶ **(Giniho) koeficient koncentrace**

$$G = \frac{\Delta}{2\bar{x}} \left(= \frac{2 \sum_{i=1}^n i \cdot x_{(i)}}{n \sum_{i=1}^n x_i} - \frac{n+1}{n} \right)$$

například měří nerovnoměrnost příjmů, velikostí územních jednotek, souvisí s plochou u Lorenzovy křivky

normované charakteristiky rozptýlenosti

- ▶ dosud zavedené charakteristiky variability závisejí na volbě měřítka (např. délka v m nebo v km)
- ▶ hledáme charakteristiky nezávislé na měřítku, nutně *poměrové* měřítko, *kladné* hodnoty
- ▶ umožní **porovnání** z různých souborů
- ▶ **variační koeficient** [sd(x)/mean(x)]

$$v = \frac{s_x}{\bar{x}}$$

- ▶ **(Giniho) koeficient koncentrace**

$$G = \frac{\Delta}{2\bar{x}} \left(= \frac{2 \sum_{i=1}^n i \cdot x_{(i)}}{n \sum_{i=1}^n x_i} - \frac{n+1}{n} \right)$$

například měří nerovnoměrnost příjmů, velikostí územních jednotek, souvisí s plochou u Lorenzovy křivky

normované charakteristiky rozptýlenosti

- ▶ dosud zavedené charakteristiky variability závisejí na volbě měřítka (např. délka v m nebo v km)
- ▶ hledáme charakteristiky nezávislé na měřítku, nutně *poměrové* měřítko, *kladné* hodnoty
- ▶ umožní **porovnání** z různých souborů
- ▶ **variační koeficient** [sd(x)/mean(x)]

$$v = \frac{s_x}{\bar{x}}$$

- ▶ (Giniho) koeficient koncentrace

$$G = \frac{\Delta}{2\bar{x}} \left(= \frac{2 \sum_{i=1}^n i \cdot x_{(i)}}{n \sum_{i=1}^n x_i} - \frac{n+1}{n} \right)$$

například měří nerovnoměrnost příjmů, velikostí územních jednotek, souvisí s plochou u Lorenzovy křivky

normované charakteristiky rozptýlenosti

- ▶ dosud zavedené charakteristiky variability závisejí na volbě měřítka (např. délka v m nebo v km)
- ▶ hledáme charakteristiky nezávislé na měřítku, nutně *poměrové* měřítko, *kladné* hodnoty
- ▶ umožní **porovnání** z různých souborů
- ▶ **variační koeficient** [sd(x)/mean(x)]

$$v = \frac{s_x}{\bar{x}}$$

- ▶ **(Giniho) koeficient koncentrace**

$$G = \frac{\Delta}{2\bar{x}} \left(= \frac{2 \sum_{i=1}^n i \cdot x_{(i)}}{n \sum_{i=1}^n x_i} - \frac{n+1}{n} \right)$$

například měří nerovnoměrnost příjmů, velikostí územních jednotek, souvisí s plochou u Lorenzovy křivky

z-skór, standardizace

- ▶ variační koeficient v , Giniho koeficient G – příklady bezrozměrných veličin (zásluhou průměru ve jmenovateli závisí G i v na posunutí!)
- ▶ z-skóry `[STANDARDIZE(x;průměr(x);smodch.výběr(x))]`
*`[(x-mean(x))/sd(x)]` nebo `[c(scale(x))]`

$$z_i = \frac{x_i - \bar{x}}{s_x}, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

- ▶ dostaneme nulový průměr ($\bar{z} = 0$), jednotkový rozptyl ($s_z = 1$)
- ▶ z-skóry jsou bezrozměrné $\Rightarrow$ umožní hodnotit vlastnosti nezávislé na poloze a variabilitě, např. tvar rozdělení
- ▶ $x_1 = 1, x_2 = 2, x_3 = 3 \Rightarrow \bar{x} = 2, s_x = 1$
 $z_1 = \frac{1-2}{1} = -1, z_2 = \frac{2-2}{1} = 0, z_3 = \frac{3-2}{1} = 1$

z-skór, standardizace

- ▶ variační koeficient v , Giniho koeficient G – příklady bezrozměrných veličin (zásluhou průměru ve jmenovateli závisí G i v na posunutí!)
- ▶ z-skóry $[STANDARDIZE(x;průměr(x);smodch.výběr(x))]$
* $[(x-mean(x))/sd(x)]$ nebo $[c(scale(x))]$

$$z_i = \frac{x_i - \bar{x}}{s_x}, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

- ▶ dostaneme nulový průměr ($\bar{z} = 0$), jednotkový rozptyl ($s_z = 1$)
- ▶ z-skóry jsou bezrozměrné $\Rightarrow$ umožní hodnotit vlastnosti nezávislé na poloze a variabilitě, např. tvar rozdělení
- ▶ $x_1 = 1, x_2 = 2, x_3 = 3 \Rightarrow \bar{x} = 2, s_x = 1$
 $z_1 = \frac{1-2}{1} = -1, z_2 = \frac{2-2}{1} = 0, z_3 = \frac{3-2}{1} = 1$

z-skór, standardizace

- ▶ variační koeficient v , Giniho koeficient G – příklady bezrozměrných veličin (zásluhou průměru ve jmenovateli závisí G i v na posunutí!)
- ▶ z-skóry $[STANDARDIZE(x;průměr(x);smodch.výběr(x))]$
* $[(x-mean(x))/sd(x)]$ nebo $[c(scale(x))]$

$$z_i = \frac{x_i - \bar{x}}{s_x}, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

- ▶ dostaneme nulový průměr ($\bar{z} = 0$), jednotkový rozptyl ($s_z = 1$)
- ▶ z-skóry jsou bezrozměrné $\Rightarrow$ umožní hodnotit vlastnosti nezávislé na poloze a variabilitě, např. tvar rozdělení
- ▶ $x_1 = 1, x_2 = 2, x_3 = 3 \Rightarrow \bar{x} = 2, s_x = 1$
 $z_1 = \frac{1-2}{1} = -1, z_2 = \frac{2-2}{1} = 0, z_3 = \frac{3-2}{1} = 1$

z-skór, standardizace

- ▶ variační koeficient v , Giniho koeficient G – příklady bezrozměrných veličin (zásluhou průměru ve jmenovateli závisí G i v na posunutí!)
- ▶ z-skóry $[STANDARDIZE(x;průměr(x);smodch.výběr(x))]$
* $[(x-mean(x))/sd(x)]$ nebo $[c(scale(x))]$

$$z_i = \frac{x_i - \bar{x}}{s_x}, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

- ▶ dostaneme nulový průměr ($\bar{z} = 0$), jednotkový rozptyl ($s_z = 1$)
- ▶ z-skóry jsou bezrozměrné $\Rightarrow$ umožní hodnotit vlastnosti nezávislé na poloze a variabilitě, např. tvar rozdělení
- ▶ $x_1 = 1, x_2 = 2, x_3 = 3 \Rightarrow \bar{x} = 2, s_x = 1$
 $z_1 = \frac{1-2}{1} = -1, z_2 = \frac{2-2}{1} = 0, z_3 = \frac{3-2}{1} = 1$

z-skór, standardizace

- ▶ variační koeficient v , Giniho koeficient G – příklady bezrozměrných veličin (zásluhou průměru ve jmenovateli závisí G i v na posunutí!)
- ▶ z-skóry $[STANDARDIZE(x;průměr(x);smodch.výběr(x))]$
* $[(x-mean(x))/sd(x)]$ nebo $[c(scale(x))]$

$$z_i = \frac{x_i - \bar{x}}{s_x}, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

- ▶ dostaneme nulový průměr ($\bar{z} = 0$), jednotkový rozptyl ($s_z = 1$)
- ▶ z-skóry jsou bezrozměrné $\Rightarrow$ umožní hodnotit vlastnosti nezávislé na poloze a variabilitě, např. tvar rozdělení
- ▶ $x_1 = 1, x_2 = 2, x_3 = 3 \Rightarrow \bar{x} = 2, s_x = 1$
 $z_1 = \frac{1-2}{1} = -1, z_2 = \frac{2-2}{1} = 0, z_3 = \frac{3-2}{1} = 1$

z-skór, standardizace

- ▶ variační koeficient v , Giniho koeficient G – příklady bezrozměrných veličin (zásluhou průměru ve jmenovateli závisí G i v na posunutí!)
- ▶ z-skóry $[STANDARDIZE(x;průměr(x);smodch.výběr(x))]$
* $[(x-mean(x))/sd(x)]$ nebo $[c(scale(x))]$

$$z_i = \frac{x_i - \bar{x}}{s_x}, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

- ▶ dostaneme nulový průměr ($\bar{z} = 0$), jednotkový rozptyl ($s_z = 1$)
- ▶ z-skóry jsou bezrozměrné $\Rightarrow$ umožní hodnotit vlastnosti nezávislé na poloze a variabilitě, např. tvar rozdělení
- ▶ $x_1 = 1, x_2 = 2, x_3 = 3 \Rightarrow \bar{x} = 2, s_x = 1$
 $z_1 = \frac{1-2}{1} = -1, z_2 = \frac{2-2}{1} = 0, z_3 = \frac{3-2}{1} = 1$

z-skór, standardizace

- ▶ variační koeficient v , Giniho koeficient G – příklady bezrozměrných veličin (zásluhou průměru ve jmenovateli závisí G i v na posunutí!)
- ▶ z-skóry $[STANDARDIZE(x;průměr(x);smodch.výběr(x))]$
* $[(x-mean(x))/sd(x)]$ nebo $[c(scale(x))]$

$$z_i = \frac{x_i - \bar{x}}{s_x}, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

- ▶ dostaneme nulový průměr ($\bar{z} = 0$), jednotkový rozptyl ($s_z = 1$)
- ▶ z-skóry jsou bezrozměrné $\Rightarrow$ umožní hodnotit vlastnosti nezávislé na poloze a variabilitě, např. tvar rozdělení
- ▶ $x_1 = 1, x_2 = 2, x_3 = 3 \Rightarrow \bar{x} = 2, s_x = 1$
 $z_1 = \frac{1-2}{1} = -1, z_2 = \frac{2-2}{1} = 0, z_3 = \frac{3-2}{1} = 1$

charakteristiky tvaru: šikmost

- ▶ invariantní vůči posunutí i změně měřítka:

$$\gamma(\mathbf{a} + \mathbf{x}) = \gamma(\mathbf{x})$$

$$\gamma(\mathbf{b} \cdot \mathbf{x}) = \gamma(\mathbf{x}) \quad \mathbf{b} > 0$$

- ▶ šikmost $\sqrt{b_1}$ – průměr z 3. mocnin z-skórů

[SKEW()]

[mean(scale(x)^3)]

$$\sqrt{b_1} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \right)^3$$

- ▶ pro symetrický histogram $\sqrt{b_1}$ blízké nule
- ▶ doprava protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \gg 0$
- ▶ doleva protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \ll 0$

charakteristiky tvaru: šikmost

- ▶ invariantní vůči posunutí i změně měřítka:

$$\gamma(a + x) = \gamma(x)$$

$$\gamma(b \cdot x) = \gamma(x) \quad b > 0$$

- ▶ **šikmost** $\sqrt{b_1}$ – průměr z 3. mocnin z-skóru

[SKEW()]

[mean(scale(x)^3)]

$$\sqrt{b_1} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \right)^3$$

- ▶ pro symetrický histogram $\sqrt{b_1}$ blízké nule
- ▶ doprava protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \gg 0$
- ▶ doleva protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \ll 0$

charakteristiky tvaru: šikmost

- ▶ invariantní vůči posunutí i změně měřítka:

$$\gamma(a + x) = \gamma(x)$$

$$\gamma(b \cdot x) = \gamma(x) \quad b > 0$$

- ▶ **šikmost** $\sqrt{b_1}$ – průměr z 3. mocnin z-skórů

[SKEW()]

[mean(scale(x)^3)]

$$\sqrt{b_1} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \right)^3$$

- ▶ pro symetrický histogram $\sqrt{b_1}$ blízké nule
- ▶ doprava protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \gg 0$
- ▶ doleva protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \ll 0$

charakteristiky tvaru: šikmost

- ▶ invariantní vůči posunutí i změně měřítka:

$$\gamma(a + x) = \gamma(x)$$

$$\gamma(b \cdot x) = \gamma(x) \quad b > 0$$

- ▶ **šikmost** $\sqrt{b_1}$ – průměr z 3. mocnin z-skóru

[SKEW()]

[mean(scale(x)^3)]

$$\sqrt{b_1} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \right)^3$$

- ▶ pro symetrický histogram $\sqrt{b_1}$ blízké nule
- ▶ doprava protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \gg 0$
- ▶ doleva protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \ll 0$

charakteristiky tvaru: šikmost

- ▶ invariantní vůči posunutí i změně měřítka:

$$\gamma(a + x) = \gamma(x)$$

$$\gamma(b \cdot x) = \gamma(x) \quad b > 0$$

- ▶ **šikmost** $\sqrt{b_1}$ – průměr z 3. mocnin z-skóru

[SKEW()]

[mean(scale(x)^3)]

$$\sqrt{b_1} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \right)^3$$

- ▶ pro symetrický histogram $\sqrt{b_1}$ blízké nule
- ▶ doprava protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \gg 0$
- ▶ doleva protažený histogram pro $\sqrt{b_1} \ll 0$

charakteristiky tvaru: špičatost

- ▶ **špičatost** b_2 – **průměr** ze 4. mocnin z-skórů
(někdy se odečítá 3) **[KURT()]** **[mean(scale(x)^4)]**

$$b_2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \right)^4$$

- ▶ někdy se počítají odhady populační šikmosti a špičatosti jinak
(Excel: s_x jinak, Fisherovo g_1, g_2 – pro zajímavost)

$$g_1 = \frac{\sqrt{n(n-1)}}{n-2} \sqrt{b_1}, \quad g_2 = \frac{(n+1)(n-1)}{(n-2)(n-3)} \left(b_2 - \frac{3(n-1)}{n+1} \right)$$

- ▶ šikmost a špičatost slouží k hodnocení, zda lze předpokládat *normální rozdělení* (bude zavedeno později)

charakteristiky tvaru: špičatost

- ▶ **špičatost** b_2 – **průměr** ze 4. mocnin z-skórů (někdy se odečítá 3) **[KURT()]** **[mean(scale(x)^4)]**

$$b_2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \right)^4$$

- ▶ někdy se počítají odhady populační šikmosti a špičatosti jinak (Excel: s_x jinak, Fisherovo g_1, g_2 – pro zajímavost)

$$g_1 = \frac{\sqrt{n(n-1)}}{n-2} \sqrt{b_1}, \quad g_2 = \frac{(n+1)(n-1)}{(n-2)(n-3)} \left(b_2 - \frac{3(n-1)}{n+1} \right)$$

- ▶ šikmost a špičatost slouží k hodnocení, zda lze předpokládat *normální rozdělení* (bude zavedeno později)

charakteristiky tvaru: špičatost

- ▶ **špičatost** b_2 – **průměr** ze 4. mocnin z-skórů (někdy se odečítá 3) **[KURT()]** [mean(scale(x)^4)]

$$b_2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \right)^4$$

- ▶ někdy se počítají odhady populační šikmosti a špičatosti jinak (Excel: s_x jinak, Fisherovo g_1, g_2 – pro zajímavost)

$$g_1 = \frac{\sqrt{n(n-1)}}{n-2} \sqrt{b_1}, \quad g_2 = \frac{(n+1)(n-1)}{(n-2)(n-3)} \left(b_2 - \frac{3(n-1)}{n+1} \right)$$

- ▶ šikmost a špičatost slouží k hodnocení, zda lze předpokládat *normální rozdělení* (bude zavedeno později)

přehled závislostí

- ▶ abychom mohli vyšetřovat závislost, musíme na jedné statistické jednotce měřit aspoň dva znaky
- ▶ postupy (i grafické) závisí na měřících obou znaků
  - ▶ kvalitativní – kvalitativní
(vzdělání – pracovní zařazení)
  - ▶ kvalitativní – kvantitativní
(vzdělání – roční příjem)
  - ▶ kvantitativní – kvantitativní
(věk – roční příjem)
- ▶ zatím popisné charakteristiky a grafy, prokazování závislosti později

přehled závislostí

- ▶ abychom mohli vyšetřovat závislost, musíme na jedné statistické jednotce měřit aspoň dva znaky
- ▶ postupy (i grafické) závisí na měřících obou znaků
  - ▶ kvalitativní – kvalitativní
(vzdělání – pracovní zařazení)
  - ▶ kvalitativní – kvantitativní
(vzdělání – roční příjem)
  - ▶ kvantitativní – kvantitativní
(věk – roční příjem)
- ▶ zatím popisné charakteristiky a grafy, prokazování závislosti později

přehled závislostí

- ▶ abychom mohli vyšetřovat závislost, musíme na jedné statistické jednotce měřit aspoň dva znaky
- ▶ postupy (i grafické) závisí na měřících obou znaků
  - ▶ kvalitativní – kvalitativní
(vzdělání – pracovní zařazení)
  - ▶ kvalitativní – kvantitativní
(vzdělání – roční příjem)
  - ▶ kvantitativní – kvantitativní
(věk – roční příjem)
- ▶ zatím popisné charakteristiky a grafy, prokazování závislosti později

přehled závislostí

- ▶ abychom mohli vyšetřovat závislost, musíme na jedné statistické jednotce měřit aspoň dva znaky
- ▶ postupy (i grafické) závisí na měřících obou znaků
  - ▶ kvalitativní – kvalitativní
(vzdělání – pracovní zařazení)
  - ▶ kvalitativní – kvantitativní
(vzdělání – roční příjem)
  - ▶ kvantitativní – kvantitativní
(věk – roční příjem)
- ▶ zatím popisné charakteristiky a grafy, prokazování závislosti později

přehled závislostí

- ▶ abychom mohli vyšetřovat závislost, musíme na jedné statistické jednotce měřit aspoň dva znaky
- ▶ postupy (i grafické) závisí na měřících obou znaků
  - ▶ kvalitativní – kvalitativní
(vzdělání – pracovní zařazení)
  - ▶ kvalitativní – kvantitativní
(vzdělání – roční příjem)
  - ▶ kvantitativní – kvantitativní
(věk – roční příjem)
- ▶ zatím popisné charakteristiky a grafy, prokazování závislosti později

přehled závislostí

- ▶ abychom mohli vyšetřovat závislost, musíme na jedné statistické jednotce měřit aspoň dva znaky
- ▶ postupy (i grafické) závisí na měřících obou znaků
  - ▶ kvalitativní – kvalitativní
(vzdělání – pracovní zařazení)
  - ▶ kvalitativní – kvantitativní
(vzdělání – roční příjem)
  - ▶ kvantitativní – kvantitativní
(věk – roční příjem)
- ▶ zatím popisné charakteristiky a grafy, prokazování závislosti později

kvalitativní – kvalitativní

- ▶ kvalitativní data – znak v nominálním (ordinálním) měřítku
- ▶ hodnoty vyjadřujeme pomocí četností
- ▶ dva znaky – četnosti možných **dvojic hodnot** n_{ij} (sdružené četnosti)
- ▶ zapisujeme do **kontingenční tabulky** [contingency table] $[table(x,y)]$ nebo $[xtabs(\sim x+y)]$
- ▶ doplňujeme **marginální četnosti** [marginal frequencies]
  - ▶ součty po řádcích a po sloupcích
  - ▶ četnosti jednotlivých hodnot každého ze znaků zvlášť
- ▶ oba znaky nula-jedničkové – kontingenční tabulka 2×2 , **čtyřpolní tabulka** [fourfold table]

kvalitativní – kvalitativní

- ▶ kvalitativní data – znak v nominálním (ordinálním) měřítku
- ▶ hodnoty vyjadřujeme pomocí četností
- ▶ dva znaky – četnosti možných **dvojic hodnot** n_{ij}
(**sdružené četnosti**)
- ▶ zapisujeme do **kontingenční tabulky** [contingency table]
 $[table(x,y)]$ nebo $[xtabs(\sim x+y)]$
- ▶ doplňujeme **marginální četnosti** [marginal frequencies]
  - ▶ součty po řádcích a po sloupcích
  - ▶ četnosti jednotlivých hodnot každého ze znaků zvlášť
- ▶ oba znaky nula-jedničkové – kontingenční tabulka 2×2 ,
čtyřpolní tabulka [fourfold table]

kvalitativní – kvalitativní

- ▶ kvalitativní data – znak v nominálním (ordinálním) měřtku
- ▶ hodnoty vyjadřujeme pomocí četností
- ▶ dva znaky – četnosti možných **dvojic hodnot** n_{ij}
(**sdružené četnosti**)
- ▶ zapisujeme do **kontingenční tabulky** [contingency table]
 $[table(x,y)]$ nebo $[xtabs(\sim x+y)]$
- ▶ doplňujeme **marginální četnosti** [marginal frequencies]
  - ▶ součty po řádcích a po sloupcích
  - ▶ četnosti jednotlivých hodnot každého ze znaků zvlášť
- ▶ oba znaky nula-jedničkové – kontingenční tabulka 2×2 ,
čtyřpolní tabulka [fourfold table]

kvalitativní – kvalitativní

- ▶ kvalitativní data – znak v nominálním (ordinálním) měřítku
- ▶ hodnoty vyjadřujeme pomocí četností
- ▶ dva znaky – četnosti možných **dvojic hodnot** n_{ij}
(**sdružené četnosti**)
- ▶ zapisujeme do **kontingenční tabulky** [contingency table]
 $[table(x,y)]$ nebo $[xtabs(\sim x+y)]$
- ▶ doplňujeme **marginální četnosti** [marginal frequencies]
  - ▶ součty po řádcích a po sloupcích
  - ▶ četnosti jednotlivých hodnot každého ze znaků zvlášť
- ▶ oba znaky nula-jedničkové – kontingenční tabulka 2×2 ,
čtyřpolní tabulka [fourfold table]

kvalitativní – kvalitativní

- ▶ kvalitativní data – znak v nominálním (ordinálním) měřítku
- ▶ hodnoty vyjadřujeme pomocí četností
- ▶ dva znaky – četnosti možných **dvojic hodnot** n_{ij}
(**sdružené četnosti**)
- ▶ zapisujeme do **kontingenční tabulky** [contingency table]
 $[table(x,y)]$ nebo $[xtabs(\sim x+y)]$
- ▶ doplňujeme **marginální četnosti** [marginal frequencies]
  - ▶ součty po řádcích a po sloupcích
  - ▶ četnosti jednotlivých hodnot každého ze znaků zvlášť
- ▶ oba znaky nula-jedničkové – kontingenční tabulka 2×2 ,
čtyřpolní tabulka [fourfold table]

kvalitativní – kvalitativní

- ▶ kvalitativní data – znak v nominálním (ordinálním) měřtku
- ▶ hodnoty vyjadřujeme pomocí četností
- ▶ dva znaky – četnosti možných **dvojic hodnot** n_{ij}
(**sdružené četnosti**)
- ▶ zapisujeme do **kontingenční tabulky** [contingency table]
 $[table(x,y)]$ nebo $[xtabs(\sim x+y)]$
- ▶ doplňujeme **marginální četnosti** [marginal frequencies]
  - ▶ součty po řádcích a po sloupcích
  - ▶ četnosti jednotlivých hodnot každého ze znaků zvlášť
- ▶ oba znaky nula-jedničkové – kontingenční tabulka 2×2 ,
čtyřpolní tabulka [fourfold table]

kvalitativní – kvalitativní

- ▶ kvalitativní data – znak v nominálním (ordinálním) měřtku
- ▶ hodnoty vyjadřujeme pomocí četností
- ▶ dva znaky – četnosti možných **dvojic hodnot** n_{ij}
(**sdružené četnosti**)
- ▶ zapisujeme do **kontingenční tabulky** [contingency table]
 $[table(x,y)]$ nebo $[xtabs(\sim x+y)]$
- ▶ doplňujeme **marginální četnosti** [marginal frequencies]
  - ▶ součty po řádcích a po sloupcích
  - ▶ četnosti jednotlivých hodnot každého ze znaků zvlášť
- ▶ oba znaky nula-jedničkové – kontingenční tabulka 2×2 ,
čtyřpolní tabulka [fourfold table]

kvalitativní – kvalitativní

- ▶ kvalitativní data – znak v nominálním (ordinálním) měřítku
- ▶ hodnoty vyjadřujeme pomocí četností
- ▶ dva znaky – četnosti možných **dvojic hodnot** n_{ij}
(**sdružené četnosti**)
- ▶ zapisujeme do **kontingenční tabulky** [contingency table]
 $[table(x,y)]$ nebo $[xtabs(\sim x+y)]$
- ▶ doplňujeme **marginální četnosti** [marginal frequencies]
  - ▶ součty po řádcích a po sloupcích
  - ▶ četnosti jednotlivých hodnot každého ze znaků zvlášť
- ▶ oba znaky nula-jedničkové – kontingenční tabulka 2×2 ,
čtyřpolní tabulka [fourfold table]

příklad – vzdělání matek

(pozor na orientaci grafu!)

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	23	11	34
střední	30	17	47
VŠ	17	1	18
celkem	70	29	99

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	32,9 %	37,9 %	34,3 %
střední	42,8 %	58,6 %	47,5 %
VŠ	24,3 %	3,5 %	18,2 %
celkem	100 %	100 %	100 %

příklad – vzdělání matek

(pozor na orientaci grafu!)

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	23	11	34
střední	30	17	47
VŠ	17	1	18
celkem	70	29	99

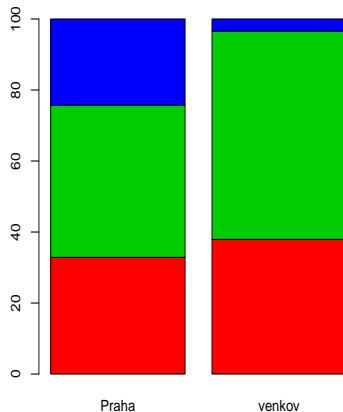
vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	32,9 %	37,9 %	34,3 %
střední	42,8 %	58,6 %	47,5 %
VŠ	24,3 %	3,5 %	18,2 %
celkem	100 %	100 %	100 %

příklad – vzdělání matek

(pozor na orientaci grafu!)

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	23	11	34
střední	30	17	47
VŠ	17	1	18
celkem	70	29	99

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	32,9 %	37,9 %	34,3 %
střední	42,8 %	58,6 %	47,5 %
VŠ	24,3 %	3,5 %	18,2 %
celkem	100 %	100 %	100 %

příklad – vzdělání matek

(pozor na orientaci)

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	23	11	34
střední	30	17	47
VŠ	17	1	18
celkem	70	29	99

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	67,6 %	32,4 %	100 %
střední	63,8 %	36,2 %	100 %
VŠ	94,4 %	6,6 %	100 %
celkem	70,7 %	29,3 %	100 %

příklad – vzdělání matek

(pozor na orientaci)

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	23	11	34
střední	30	17	47
VŠ	17	1	18
celkem	70	29	99

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	67,6 %	32,4 %	100 %
střední	63,8 %	36,2 %	100 %
VŠ	94,4 %	6,6 %	100 %
celkem	70,7 %	29,3 %	100 %

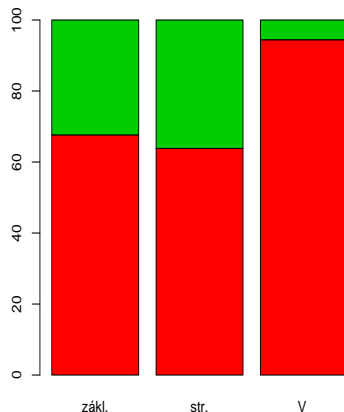

příklad – vzdělání matek

(pozor na orientaci)

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	23	11	34
střední	30	17	47
VŠ	17	1	18
celkem	70	29	99

vzdělání	porodnice		celkem
	Praha	venkov	
základní	67,6 %	32,4 %	100 %
střední	63,8 %	36,2 %	100 %
VŠ	94,4 %	6,6 %	100 %
celkem	70,7 %	29,3 %	100 %

kvalitativní – kvantitativní

- ▶ podle kvalitativní proměnné rozdělíme hodnoty kvantitativní proměnné do dílčích souborů
- ▶ porovnáme charakteristiky dílčích souborů (zejména charakteristiky polohy) mezi sebou, pokud se hodně liší, svědčí to pro závislost
- ▶ celkový průměr = vážený průměr dílčích souborů
- ▶ celkový rozptyl $\doteq$ vážený průměr rozptylů + vážený rozptyl průměrů (přesně jen pro populační rozptyly s n ve jmenovateli)
- ▶ snáze jako **rozklad součtu čtverců**

kvalitativní – kvantitativní

- ▶ podle kvalitativní proměnné rozdělíme hodnoty kvantitativní proměnné do dílčích souborů
- ▶ porovnáme charakteristiky dílčích souborů (zejména charakteristiky polohy) mezi sebou, pokud se hodně liší, svědčí to pro závislost
- ▶ celkový průměr = vážený průměr dílčích souborů
- ▶ celkový rozptyl $\doteq$ vážený průměr rozptylů + vážený rozptyl průměrů (přesně jen pro populační rozptyly s n ve jmenovateli)
- ▶ snáze jako **rozklad součtu čtverců**

kvalitativní – kvantitativní

- ▶ podle kvalitativní proměnné rozdělíme hodnoty kvantitativní proměnné do dílčích souborů
- ▶ porovnáme charakteristiky dílčích souborů (zejména charakteristiky polohy) mezi sebou, pokud se hodně liší, svědčí to pro závislost
- ▶ celkový průměr = vážený průměr dílčích souborů
- ▶ celkový rozptyl $\doteq$ vážený průměr rozptylů + vážený rozptyl průměrů (přesně jen pro populační rozptyly s n ve jmenovateli)
- ▶ snáze jako **rozklad součtu čtverců**

kvalitativní – kvantitativní

- ▶ podle kvalitativní proměnné rozdělíme hodnoty kvantitativní proměnné do dílčích souborů
- ▶ porovnáme charakteristiky dílčích souborů (zejména charakteristiky polohy) mezi sebou, pokud se hodně liší, svědčí to pro závislost
- ▶ celkový průměr = vážený průměr dílčích souborů
- ▶ celkový rozptyl $\doteq$ vážený průměr rozptylů + vážený rozptyl průměrů (přesně jen pro populační rozptyly s n ve jmenovateli)
- ▶ snáze jako rozklad součtu čtverců

kvalitativní – kvantitativní

- ▶ podle kvalitativní proměnné rozdělíme hodnoty kvantitativní proměnné do dílčích souborů
- ▶ porovnáme charakteristiky dílčích souborů (zejména charakteristiky polohy) mezi sebou, pokud se hodně liší, svědčí to pro závislost
- ▶ celkový průměr = vážený průměr dílčích souborů
- ▶ celkový rozptyl $\doteq$ vážený průměr rozptylů + vážený rozptyl průměrů (přesně jen pro populační rozptyly s n ve jmenovateli)
- ▶ snáze jako **rozklad součtu čtverců**

příklad: platy u tří skupin zaměstnanců

skup.	příjem	n_j	$\bar{x}_j$	s_j	s_j^2
žlutí	200 150	2	175,00	35,4	1250,0
modří	80 70 60 60	4	67,50	9,6	91,7
černí	20 20 18 18 15 15 10 10	8	15,75	4,0	16,2
celkem	746	14	53,29	57,7	3334,4

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 175,0 + 4 \cdot 67,50 + 8 \cdot 15,75}{2 + 4 + 8} = 53,29$$

$$s^2 = 3334,4 > \frac{2 \cdot 1250,0 + 4 \cdot 91,7 + 8 \cdot 16,2}{2 + 4 + 8} = 214,0$$

- ▶ nevážený (nesmyslný) průměr by byl 86,08!
- ▶ rozptyl celkem je mnohem větší, než jsou rozptyly ve skupinách
- ▶ příčina: nestejně průměry

příklad: platy u tří skupin zaměstnanců

skup.	příjem	n_j	$\bar{x}_j$	s_j	s_j^2
žlutí	200 150	2	175,00	35,4	1250,0
modří	80 70 60 60	4	67,50	9,6	91,7
černí	20 20 18 18 15 15 10 10	8	15,75	4,0	16,2
celkem	746	14	53,29	57,7	3334,4

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 175,0 + 4 \cdot 67,50 + 8 \cdot 15,75}{2 + 4 + 8} = 53,29$$

$$s^2 = 3334,4 > \frac{2 \cdot 1250,0 + 4 \cdot 91,7 + 8 \cdot 16,2}{2 + 4 + 8} = 214,0$$

- ▶ nevážený (nesmyslný) průměr by byl 86,08!
- ▶ rozptyl celkem je mnohem větší, než jsou rozptyly ve skupinách
- ▶ příčina: nesteréžné průměry

příklad: platy u tří skupin zaměstnanců

skup.	příjem	n_j	$\bar{x}_j$	s_j	s_j^2
žlutí	200 150	2	175,00	35,4	1250,0
modří	80 70 60 60	4	67,50	9,6	91,7
černí	20 20 18 18 15 15 10 10	8	15,75	4,0	16,2
celkem	746	14	53,29	57,7	3334,4

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 175,0 + 4 \cdot 67,50 + 8 \cdot 15,75}{2 + 4 + 8} = 53,29$$

$$s^2 = 3334,4 > \frac{2 \cdot 1250,0 + 4 \cdot 91,7 + 8 \cdot 16,2}{2 + 4 + 8} = 214,0$$

- ▶ nevážený (nesmyslný) průměr by byl 86,08!
- ▶ rozptyl celkem je mnohem větší, než jsou rozptyly ve skupinách
- ▶ příčina: nesteržné průměry

příklad: platy u tří skupin zaměstnanců

skup.	příjem	n_j	$\bar{x}_j$	s_j	s_j^2
žlutí	200 150	2	175,00	35,4	1250,0
modří	80 70 60 60	4	67,50	9,6	91,7
černí	20 20 18 18 15 15 10 10	8	15,75	4,0	16,2
celkem	746	14	53,29	57,7	3334,4

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 175,0 + 4 \cdot 67,50 + 8 \cdot 15,75}{2 + 4 + 8} = 53,29$$

$$s^2 = 3334,4 > \frac{2 \cdot 1250,0 + 4 \cdot 91,7 + 8 \cdot 16,2}{2 + 4 + 8} = 214,0$$

- ▶ nevážený (nesmyslný) průměr by byl 86,08!
- ▶ rozptyl celkem je mnohem větší, než jsou rozptyly ve skupinách
- ▶ příčina: nesteržné průměry

příklad: platy u tří skupin zaměstnanců

skup.	příjem	n_j	$\bar{x}_j$	s_j	s_j^2
žlutí	200 150	2	175,00	35,4	1250,0
modří	80 70 60 60	4	67,50	9,6	91,7
černí	20 20 18 18 15 15 10 10	8	15,75	4,0	16,2
celkem	746	14	53,29	57,7	3334,4

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 175,0 + 4 \cdot 67,50 + 8 \cdot 15,75}{2 + 4 + 8} = 53,29$$

$$s^2 = 3334,4 > \frac{2 \cdot 1250,0 + 4 \cdot 91,7 + 8 \cdot 16,2}{2 + 4 + 8} = 214,0$$

- ▶ nevážený (nesmyslný) průměr by byl 86,08!
- ▶ rozptyl celkem je mnohem větší, než jsou rozptyly ve skupinách
- ▶ příčina: nesteréžné průměry

příklad: platy u tří skupin zaměstnanců

skup.	příjem	n_j	$\bar{x}_j$	s_j	s_j^2
žlutí	200 150	2	175,00	35,4	1250,0
modří	80 70 60 60	4	67,50	9,6	91,7
černí	20 20 18 18 15 15 10 10	8	15,75	4,0	16,2
celkem	746	14	53,29	57,7	3334,4

$$\bar{x} = \frac{2 \cdot 175,0 + 4 \cdot 67,50 + 8 \cdot 15,75}{2 + 4 + 8} = 53,29$$

$$s^2 = 3334,4 > \frac{2 \cdot 1250,0 + 4 \cdot 91,7 + 8 \cdot 16,2}{2 + 4 + 8} = 214,0$$

- ▶ nevážený (nesmyslný) průměr by byl 86,08!
- ▶ rozptyl celkem je mnohem větší, než jsou rozptyly ve skupinách
- ▶ příčina: nesteréžné průměry

rozklad součtu čtverců

- ▶ velikost kolísání **všech** platů (celková variabilita):

$$\begin{aligned} SST &= (200 - 53,29)^2 + (150 - 53,29)^2 + (80 - 53,29)^2 + \dots \\ &\quad + (10 - 53,29)^2 = 43\,346,86 \end{aligned}$$

- ▶ velikost kolísání **uvnitř** skupin:

$$\begin{aligned} SSE &= (200 - 175)^2 + (150 - 175)^2 + (80 - 67,5)^2 + \dots \\ &\quad + (10 - 15,75)^2 = 1\,638,5 \end{aligned}$$

- ▶ kolísání průměrů (**mezi** skupinami):

$$\begin{aligned} SSA &= 2 \cdot (175 - 53,29)^2 + 4 \cdot (67,5 - 53,29)^2 \\ &\quad + 8 \cdot (15,75 - 53,29)^2 = 41\,708,36 \end{aligned}$$

- ▶ kontrola: $1\,638,5 + 41\,708,36 = 43\,346,86$

rozklad součtu čtverců

- ▶ velikost kolísání **všech** platů (celková variabilita):

$$\begin{aligned} SST &= (200 - 53,29)^2 + (150 - 53,29)^2 + (80 - 53,29)^2 + \dots \\ &\quad + (10 - 53,29)^2 = 43\,346,86 \end{aligned}$$

- ▶ velikost kolísání **uvnitř** skupin:

$$\begin{aligned} SSE &= (200 - 175)^2 + (150 - 175)^2 + (80 - 67,5)^2 + \dots \\ &\quad + (10 - 15,75)^2 = 1\,638,5 \end{aligned}$$

- ▶ kolísání průměrů (**mezi** skupinami):

$$\begin{aligned} SSA &= 2 \cdot (175 - 53,29)^2 + 4 \cdot (67,5 - 53,29)^2 \\ &\quad + 8 \cdot (15,75 - 53,29)^2 = 41\,708,36 \end{aligned}$$

- ▶ kontrola: $1\,638,5 + 41\,708,36 = 43\,346,86$

rozklad součtu čtverců

- ▶ velikost kolísání **všech** platů (celková variabilita):

$$\begin{aligned} SST &= (200 - 53,29)^2 + (150 - 53,29)^2 + (80 - 53,29)^2 + \dots \\ &\quad + (10 - 53,29)^2 = 43\,346,86 \end{aligned}$$

- ▶ velikost kolísání **uvnitř** skupin:

$$\begin{aligned} SSE &= (200 - 175)^2 + (150 - 175)^2 + (80 - 67,5)^2 + \dots \\ &\quad + (10 - 15,75)^2 = 1\,638,5 \end{aligned}$$

- ▶ kolísání průměrů (**mezi** skupinami):

$$\begin{aligned} SSA &= 2 \cdot (175 - 53,29)^2 + 4 \cdot (67,5 - 53,29)^2 \\ &\quad + 8 \cdot (15,75 - 53,29)^2 = 41\,708,36 \end{aligned}$$

- ▶ kontrola: $1\,638,5 + 41\,708,36 = 43\,346,86$

rozklad součtu čtverců

- ▶ velikost kolísání **všech** platů (celková variabilita):

$$\begin{aligned} SST &= (200 - 53,29)^2 + (150 - 53,29)^2 + (80 - 53,29)^2 + \dots \\ &\quad + (10 - 53,29)^2 = 43\,346,86 \end{aligned}$$

- ▶ velikost kolísání **uvnitř** skupin:

$$\begin{aligned} SSE &= (200 - 175)^2 + (150 - 175)^2 + (80 - 67,5)^2 + \dots \\ &\quad + (10 - 15,75)^2 = 1\,638,5 \end{aligned}$$

- ▶ kolísání průměrů (**mezi** skupinami):

$$\begin{aligned} SSA &= 2 \cdot (175 - 53,29)^2 + 4 \cdot (67,5 - 53,29)^2 \\ &\quad + 8 \cdot (15,75 - 53,29)^2 = 41\,708,36 \end{aligned}$$

- ▶ kontrola: $1\,638,5 + 41\,708,36 = 43\,346,86$

rozklad součtu čtverců obecně

- ▶ x_{ij} j -tá hodnota v i -té skupině (plat j -té osoby v i -té skupině)
- ▶ n_i počet hodnot v i -té skupině, k počet skupin
- ▶ $\bar{x}_{i\bullet}$ průměr v i -té skupině (průměrný plat v i -té skupině)
- ▶ $\bar{x}_{\bullet\bullet}$ celkový průměr (průměr všech platů)

$$\begin{aligned} SST &= \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (x_{ij} - \bar{x}_{\bullet\bullet})^2 \\ &= \sum_{i=1}^k n_i (\bar{x}_{i\bullet} - \bar{x}_{\bullet\bullet})^2 + \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (x_{ij} - \bar{x}_{i\bullet})^2 \\ &= SSA + SSE \end{aligned}$$

rozklad součtu čtverců obecně

- ▶ x_{ij} j -tá hodnota v i -té skupině (plat j -té osoby v i -té skupině)
- ▶ n_i počet hodnot v i -té skupině, k počet skupin
- ▶ $\bar{x}_{i\bullet}$ průměr v i -té skupině (průměrný plat v i -té skupině)
- ▶ $\bar{x}_{\bullet\bullet}$ celkový průměr (průměr všech platů)

$$\begin{aligned} SST &= \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (x_{ij} - \bar{x}_{\bullet\bullet})^2 \\ &= \sum_{i=1}^k n_i (\bar{x}_{i\bullet} - \bar{x}_{\bullet\bullet})^2 + \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (x_{ij} - \bar{x}_{i\bullet})^2 \\ &= SSA + SSE \end{aligned}$$

rozklad součtu čtverců obecně

- ▶ x_{ij} j -tá hodnota v i -té skupině (plat j -té osoby v i -té skupině)
- ▶ n_i počet hodnot v i -té skupině, k počet skupin
- ▶ $\bar{x}_{i\bullet}$ průměr v i -té skupině (průměrný plat v i -té skupině)
- ▶ $\bar{x}_{\bullet\bullet}$ celkový průměr (průměr všech platů)

$$\begin{aligned} SST &= \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (x_{ij} - \bar{x}_{\bullet\bullet})^2 \\ &= \sum_{i=1}^k n_i (\bar{x}_{i\bullet} - \bar{x}_{\bullet\bullet})^2 + \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (x_{ij} - \bar{x}_{i\bullet})^2 \\ &= SSA + SSE \end{aligned}$$

rozklad součtu čtverců obecně

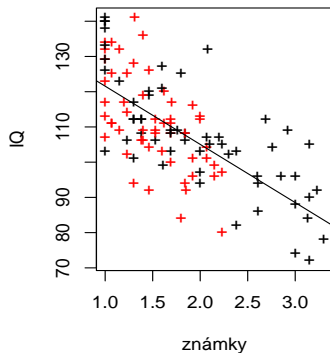
- ▶ x_{ij} j -tá hodnota v i -té skupině (plat j -té osoby v i -té skupině)
- ▶ n_i počet hodnot v i -té skupině, k počet skupin
- ▶ $\bar{x}_{i\bullet}$ průměr v i -té skupině (průměrný plat v i -té skupině)
- ▶ $\bar{x}_{\bullet\bullet}$ celkový průměr (průměr všech platů)

$$\begin{aligned} SST &= \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (x_{ij} - \bar{x}_{\bullet\bullet})^2 \\ &= \sum_{i=1}^k n_i (\bar{x}_{i\bullet} - \bar{x}_{\bullet\bullet})^2 + \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (x_{ij} - \bar{x}_{i\bullet})^2 \\ &= SSA + SSE \end{aligned}$$

kvantitativní – kvantitativní

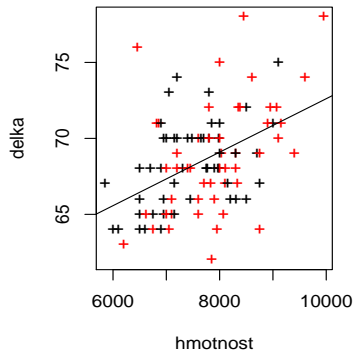
```
plot(iq~zn7,data=lq,col=1+divka,pch="+")
```

záporná korelace

$$r = -0,69$$

kladná korelace

$$r = 0,45$$

popis závislosti spojených veličin

- ▶ (výběrová) **kovariance** [covariance] [cov(vek.o,vek.m)]

$$s_{xy} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})$$

- ▶ zřejmě je $s_{xx} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(x_i - \bar{x}) = s_x^2$, $s_{yy} = s_y^2$

- ▶ (Pearsonův, momentový) **korelační koeficient**
[(Pearson, product-moment) correlation coefficient]

- ▶ lze zapsat pomocí z-skórů [cor(vek.o,vek.m)]

$$r = \frac{s_{xy}}{s_x s_y} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \cdot \frac{y_i - \bar{y}}{s_y} \right)$$

popis závislosti spojitých veličin

- ▶ (výběrová) **kovariance** [covariance] [cov(vek.o,vek.m)]

$$s_{xy} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})$$

- ▶ zřejmě je $s_{xx} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(x_i - \bar{x}) = s_x^2$, $s_{yy} = s_y^2$

- ▶ (Pearsonův, momentový) **korelační koeficient**
 [(Pearson, product-moment) correlation coefficient]

- ▶ lze zapsat pomocí z-skórů [cor(vek.o,vek.m)]

$$r = \frac{s_{xy}}{s_x s_y} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \cdot \frac{y_i - \bar{y}}{s_y} \right)$$

popis závislosti spojitých veličin

- ▶ (výběrová) **kovariance** [covariance] [cov(vek.o,vek.m)]

$$s_{xy} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})$$

- ▶ zřejmě je $s_{xx} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(x_i - \bar{x}) = s_x^2$, $s_{yy} = s_y^2$

- ▶ (Pearsonův, momentový) **korelační koeficient**
 [(Pearson, product-moment) correlation coefficient]

- ▶ lze zapsat pomocí z-skórů [cor(vek.o,vek.m)]

$$r = \frac{s_{xy}}{s_x s_y} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \cdot \frac{y_i - \bar{y}}{s_y} \right)$$

popis závislosti spojitých veličin

- ▶ (výběrová) **kovariance** [covariance] [cov(vek.o,vek.m)]

$$s_{xy} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})$$

- ▶ zřejmě je $s_{xx} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(x_i - \bar{x}) = s_x^2$, $s_{yy} = s_y^2$

- ▶ (Pearsonův, momentový) **korelační koeficient**
[(Pearson, product-moment) correlation coefficient]

- ▶ lze zapsat pomocí z-skórů [cor(vek.o,vek.m)]

$$r = \frac{s_{xy}}{s_x s_y} = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s_x} \cdot \frac{y_i - \bar{y}}{s_y} \right)$$

příklad: hmotnost a délka dětí (24. týden věku)

- ▶ délka [cm]: $\bar{x} = 68,5$ $s_x = 3,28$
- ▶ hmotnost [g]: $\bar{y} = 7690$, $s_y = 845$
- ▶ kovariance [cm · g]: $s_{xy} = 1257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1257}{3,28 \cdot 845} = 0,45$
- ▶ hmotnost [kg]: $\bar{y} = 7,69$ $s_y = 0,845$
- ▶ kovariance [cm · kg]: $s_{xy} = 1,257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1,257}{3,28 \cdot 0,845} = 0,45$
- ▶ které charakteristiky závisí na použitém měřítku?

příklad: hmotnost a délka dětí (24. týden věku)

- ▶ délka [cm]: $\bar{x} = 68,5$ $s_x = 3,28$
- ▶ hmotnost [g]: $\bar{y} = 7690$, $s_y = 845$
- ▶ kovariance [cm · g]: $s_{xy} = 1257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1257}{3,28 \cdot 845} = 0,45$
- ▶ hmotnost [kg]: $\bar{y} = 7,69$ $s_y = 0,845$
- ▶ kovariance [cm · kg]: $s_{xy} = 1,257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1,257}{3,28 \cdot 0,845} = 0,45$
- ▶ které charakteristiky závisí na použitém měřítku?

příklad: hmotnost a délka dětí (24. týden věku)

- ▶ délka [cm]: $\bar{x} = 68,5$ $s_x = 3,28$
- ▶ hmotnost [g]: $\bar{y} = 7690$, $s_y = 845$
- ▶ kovariance [cm · g]: $s_{xy} = 1257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1257}{3,28 \cdot 845} = 0,45$
- ▶ hmotnost [kg]: $\bar{y} = 7,69$ $s_y = 0,845$
- ▶ kovariance [cm · kg]: $s_{xy} = 1,257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1,257}{3,28 \cdot 0,845} = 0,45$
- ▶ které charakteristiky závisí na použitém měřítku?

příklad: hmotnost a délka dětí (24. týden věku)

- ▶ délka [cm]: $\bar{x} = 68,5$ $s_x = 3,28$
- ▶ hmotnost [g]: $\bar{y} = 7690$, $s_y = 845$
- ▶ kovariance [cm · g]: $s_{xy} = 1257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1257}{3,28 \cdot 845} = 0,45$
- ▶ hmotnost [kg]: $\bar{y} = 7,69$ $s_y = 0,845$
- ▶ kovariance [cm · kg]: $s_{xy} = 1,257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1,257}{3,28 \cdot 0,845} = 0,45$
- ▶ které charakteristiky závisí na použitém měřítku?

příklad: hmotnost a délka dětí (24. týden věku)

- ▶ délka [cm]: $\bar{x} = 68,5$ $s_x = 3,28$
- ▶ hmotnost [g]: $\bar{y} = 7690$, $s_y = 845$
- ▶ kovariance [cm · g]: $s_{xy} = 1257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1257}{3,28 \cdot 845} = 0,45$
- ▶ hmotnost [kg]: $\bar{y} = 7,69$ $s_y = 0,845$
- ▶ kovariance [cm · kg]: $s_{xy} = 1,257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1,257}{3,28 \cdot 0,845} = 0,45$
- ▶ které charakteristiky závisí na použitém měřítku?

příklad: hmotnost a délka dětí (24. týden věku)

- ▶ délka [cm]: $\bar{x} = 68,5$ $s_x = 3,28$
- ▶ hmotnost [g]: $\bar{y} = 7690$, $s_y = 845$
- ▶ kovariance [cm · g]: $s_{xy} = 1257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1257}{3,28 \cdot 845} = 0,45$
- ▶ hmotnost [kg]: $\bar{y} = 7,69$ $s_y = 0,845$
- ▶ kovariance [cm · kg]: $s_{xy} = 1,257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1,257}{3,28 \cdot 0,845} = 0,45$
- ▶ které charakteristiky závisí na použitém měřítku?

příklad: hmotnost a délka dětí (24. týden věku)

- ▶ délka [cm]: $\bar{x} = 68,5$ $s_x = 3,28$
- ▶ hmotnost [g]: $\bar{y} = 7690$, $s_y = 845$
- ▶ kovariance [cm · g]: $s_{xy} = 1257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1257}{3,28 \cdot 845} = 0,45$
- ▶ hmotnost [kg]: $\bar{y} = 7,69$ $s_y = 0,845$
- ▶ kovariance [cm · kg]: $s_{xy} = 1,257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1,257}{3,28 \cdot 0,845} = 0,45$
- ▶ které charakteristiky závisí na použitém měřítku?

příklad: hmotnost a délka dětí (24. týden věku)

- ▶ délka [cm]: $\bar{x} = 68,5$ $s_x = 3,28$
- ▶ hmotnost [g]: $\bar{y} = 7690$, $s_y = 845$
- ▶ kovariance [cm · g]: $s_{xy} = 1257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1257}{3,28 \cdot 845} = 0,45$
- ▶ hmotnost [kg]: $\bar{y} = 7,69$ $s_y = 0,845$
- ▶ kovariance [cm · kg]: $s_{xy} = 1,257$
- ▶ korelační koeficient: $r = \frac{1,257}{3,28 \cdot 0,845} = 0,45$
- ▶ které charakteristiky závisí na použitém měřítku?

vlastnosti Pearsonova korelačního koeficient

- ▶ vypovídá o směru závislosti
- ▶ při $r < 0$ s rostoucím x v průměru y klesá (např. IQ a známky)
- ▶ při $r > 0$ s rostoucím x v průměru y roste (např. váha a výška)
- ▶ platí $-1 \leq r \leq 1$
- ▶ $|r| = 1$ jedině tehdy, když body $[x; y]$ leží na přímce
- ▶ vzájemné nezávislosti x, y odpovídají r blízka nule (upřesníme!)
- ▶ nemusí zachytit křivočarou (nelineární) závislost

vlastnosti Pearsonova korelačního koeficient

- ▶ vypovídá o směru závislosti
- ▶ při $r < 0$ s rostoucím x v průměru y klesá (např. IQ a známky)
- ▶ při $r > 0$ s rostoucím x v průměru y roste (např. váha a výška)
- ▶ platí $-1 \leq r \leq 1$
- ▶ $|r| = 1$ jedině tehdy, když body $[x; y]$ leží na přímce
- ▶ vzájemné nezávislosti x, y odpovídají r blízka nule (upřesníme!)
- ▶ nemusí zachytit křivočarou (nelineární) závislost

vlastnosti Pearsonova korelačního koeficient

- ▶ vypovídá o směru závislosti
- ▶ při $r < 0$ s rostoucím x v průměru y klesá (např. IQ a známky)
- ▶ při $r > 0$ s rostoucím x v průměru y roste (např. váha a výška)
- ▶ platí $-1 \leq r \leq 1$
- ▶ $|r| = 1$ jedině tehdy, když body $[x; y]$ leží na přímce
- ▶ vzájemné nezávislosti x, y odpovídají r blízka nule (upřesníme!)
- ▶ nemusí zachytit křivočarou (nelineární) závislost

vlastnosti Pearsonova korelačního koeficient

- ▶ vypovídá o směru závislosti
- ▶ při $r < 0$ s rostoucím x v průměru y klesá (např. IQ a známky)
- ▶ při $r > 0$ s rostoucím x v průměru y roste (např. váha a výška)
- ▶ platí $-1 \leq r \leq 1$
- ▶ $|r| = 1$ jedině tehdy, když body $[x; y]$ leží na přímce
- ▶ vzájemné nezávislosti x, y odpovídají r blízka nule (upřesníme!)
- ▶ nemusí zachytit křivočarou (nelineární) závislost

vlastnosti Pearsonova korelačního koeficient

- ▶ vypovídá o směru závislosti
- ▶ při $r < 0$ s rostoucím x v průměru y klesá (např. IQ a známky)
- ▶ při $r > 0$ s rostoucím x v průměru y roste (např. váha a výška)
- ▶ platí $-1 \leq r \leq 1$
- ▶ $|r| = 1$ jedině tehdy, když body $[x; y]$ leží na přímce
- ▶ vzájemné nezávislosti x, y odpovídají r blízka nule (upřesníme!)
- ▶ nemusí zachytit křivočarou (nelineární) závislost

vlastnosti Pearsonova korelačního koeficient

- ▶ vypovídá o směru závislosti
- ▶ při $r < 0$ s rostoucím x v průměru y klesá (např. IQ a známky)
- ▶ při $r > 0$ s rostoucím x v průměru y roste (např. váha a výška)
- ▶ platí $-1 \leq r \leq 1$
- ▶ $|r| = 1$ jedině tehdy, když body $[x; y]$ leží na přímce
- ▶ vzájemné nezávislosti x, y odpovídají r blízka nule (upřesníme!)
- ▶ nemusí zachytit křivočarou (nelineární) závislost

vlastnosti Pearsonova korelačního koeficient

- ▶ vypovídá o směru závislosti
- ▶ při $r < 0$ s rostoucím x v průměru y klesá (např. IQ a známky)
- ▶ při $r > 0$ s rostoucím x v průměru y roste (např. váha a výška)
- ▶ platí $-1 \leq r \leq 1$
- ▶ $|r| = 1$ jedině tehdy, když body $[x; y]$ leží na přímce
- ▶ vzájemné nezávislosti x, y odpovídají r blízka nule (upřesníme!)
- ▶ nemusí zachytit křivočarou (nelineární) závislost